

VREDEGERECHT Arch. S'Jonghers - 1893 & VERZETSPLEIN

A. HET VREDEGERECHT

OEFENING 1: ARCHITECTURALE ELEMENTEN OP DE GEVEL

1. Welke materialen werden gebruikt voor de gevel van het gebouw?

- baksteen   hardsteen   beton   Simili

2. Kruis in deze tabel alle sierelementen aan die je op de gevel ziet. Deze elementen inspireren zich op de architectuur uit onze streken van de late middeleeuwen tot de 17de eeuw.

☐ spits	☐ dakkapel	☐ trapgevel
☐ anker	☐ waterspuwer	☐ kruisvenster
☐ schild	☐ erker	☐ spekwerk

3. Kruis nu ook in deze tabel alle sierelementen aan die je op de gevel ziet. Deze elementen inspireren zich op de **oudheid**.

☐ rondboog	☐ Dorisch kapiteel	☐ Ionisch kapiteel
☐ golven	☐ fronton	☐ slinger
☐ lictorenbundel (fasces)	☐ pilasters	☐ kroonlijst met dropmotief

4. Dit gebouw inspireert zich dus op het verleden. Op welke periode?

- Vooral op de middeleeuwen → Die stijl heet neogotiek.
 Vooral op de oudheid → Die stijl heet neoclassicisme.
 Op een mix van middeleeuwen en oudheid → Die stijl heet Vlaamse neorenaissance.

OEFENING 2: DE NABURIGE GEVELS

1. **Vergelijk** het Vrederecht met de gebouwen links en rechts ervan. Zet een kruis op de juiste plaats in onderstaande tabel.

	gelijk	verschillend
Breedte		
Hoogte		
Aantal verdiepingen		
Materialen		

2. **Bekijk** deze tekening.

- Gebouw C is het Vrederecht. Het staat links / in het midden / rechts. Omcirkel wat past.
- Kleur volgende elementen in:
  - de voordeuren in het rood (huizen B en D)
  - de hoekgevels in het blauw (huizen A en E)
  - de balkons in het groen
  - de dakkapellen in het geel

- Nu je deze elementen gekleurd hebt:

- Wat kan je zeggen over het ontwerp van dit geheel?
  - De gebouwen zijn symmetrisch ontworpen.
  - De gebouwen zijn asymmetrisch ontworpen.
- Als er sprake is van symmetrie:
  - Trek de spiegel-as.
  - Maak koppels door de op elkaar lijkende huizen met elkaar te verbinden.

3. Vergelijk de gebouwen met deze oude postkaart uit 1905. Omcirkel wat het meest gewijzigd werd!

4. Waarom zijn de huizen links en rechts van het Vrederecht elkaars spiegelbeeld?
- Omdat de architect op die manier evenwicht in zijn ontwerp bracht.
  - Omdat de burens van elkaar afkeken tijdens de bouw.
  - Puur toeval.

OEFENING 3: EEN SYMBOLISCHE ARCHITECTUUR

1. Helemaal boven op het gebouw lees je "Vrederecht". Wat betekent dat? Wat kan je komen doen in dit gebouw?

- een gerecht rustig opeten
- een rekening doen betalen
- de wereldvrede aanvragen
- een scheiding aanvragen
- een burenruzie bijleggen
- een moord onderzoeken

2. Daaronder staat "Anderlecht", met nog andere gemeenten ernaast. Doorstreep de gemeenten die niet op het Vrederecht staan.

Asse Dilbeek Groot-Bijgaarden Itterbeek
Sint-Agatha-Berchem Sint-Maartens-Bodegem
Sint-Pieters-Leeuw Ternat Vorst Zellik

3. Waarom staan die gemeenten op de gevel?

- Omdat het Vrederecht alleen voor mensen uit de gemeente Anderlecht was.
- Omdat het Vrederecht niet alleen voor Anderlecht was, maar ook voor de mensen uit deze naburige gemeenten.
- Omdat de architect van het Vrederecht familie en vrienden had in die gemeenten.

4. Op de deur staat een symbool dat te maken heeft met de rechtspraak.

a. Kruis het symbool aan in het kader hierna.

b. Verbind nu al deze symbolen uit de rechtspraak met hun juiste betekenis.

- blinddoek •
- weegschaal •
- zwaard •
- De rechter hakt de knoop door. Zijn oordeel is beslissend en staat dus niet ter discussie.
- De rechter moet onpartijdig de feiten beoordelen en mag daarbij niet naar de uiterlijke schijn kijken.
- De rechter moet het goede en het slechte afwegen in de zaak en in zijn uitspraak.

5. In de tabel met de architecturale elementen uit de oudheid (p.1), heb je de **lictorenbundel** aangekruist, een symbool voor de rechtspraak.

- Dat symbool bestaat uit meerdere elementen: een bundel met lange stokken en...
  - een bijl
  - een zwaard
  - een pijl
- Waarom dit element?
Omdat de rechtspraak in de oudheid soms kon gaan tot...
  - een schuldige uitdagen tot een duel.
  - een schuldige onthoofden.
  - een wedstrijdje vogelpik (pijltjes werpen).

Ga rustig binnen en kijk rond in het voorportaal.

6. In deze ruimte zie je nog een motief uit de **oudheid**. Bekijk de tabel (p.1) en noteer de naam van dat motief: .....

7. Vanaf het voorportaal kan je in de trappenhal een glasraam zien. Daarin herken je vast twee symbolen die verband houden met de rechtspraak. Welke? ..... en .....

B. HET VERZETSPLEIN

OEFENING 1: DE AANLEG VAN HET PLEIN

- Op welke manier staat het Vrederecht in de stad?
  - Gewoon in een straat, zoals vele andere gebouwen.
  - Met een plein ervoor, zodat het gebouw goed zichtbaar is.
  - Met een enorme tuin errond, als onderdeel van een stadspark.
- Welke vorm heeft dit plein?
  - rond
  - vierkant
  - rechthoekig
  - driehoekig
- Wat vind je op dit plein? Kruis in deze tabel aan wat er is.

speeltuigen

parking

groen

beeldhouwwerk

verlichting

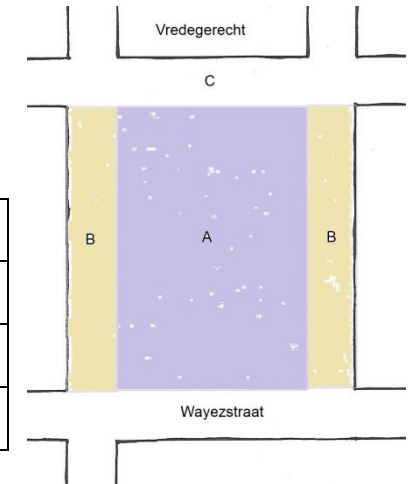

zitbanken

4. Een plein voor wie?

Bekijk dit schema en kruis in de tabel aan wie zich kan bevinden in elke zone.

	Zone A	Zone B	Zone C
Voetgangers			
Fietsers			
Auto's			

5. Bekijk het wegdek.

- Welke materialen bedekken de grond? Kruis alles aan wat je ziet.

kasseistenen

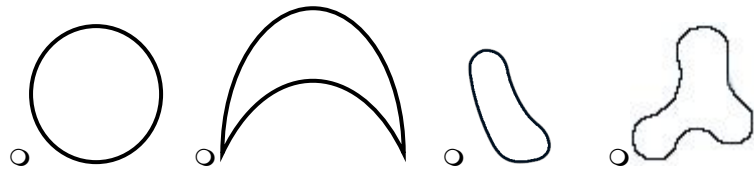
grind (losliggend)

harskorrels (vastgeplakt)

- Ga naar een bruin gekleurde zone. Stamp erop met je voet. Wat voel je?
  - Het is hard, auw!
  - Het is zacht, je voet zakt er een beetje in weg.

- Zo'n zone heeft een bijzondere vorm. Kruis de juiste vorm aan in deze tabel.

- Hoeveel keer zie je deze vorm op het plein?
  - 2
  - 4
  - 6
- De rand van deze vorm is deels in reliëf.
  - Waarvoor dient het? .....
  - Ga met je pen over dat deel van de aangekruiste vorm.

6. Er zijn **twee soorten zitbanken** op het plein. Waarin zijn ze verschillend?

- de rugleuning
- het materiaal
- de vorm

7. Waarom heeft men ook meer traditionele, houten banken toegevoegd?

.....
 .....

8. Waar bevinden alle banken zich?

- in het midden van het plein
- onder de bomen

9. Nodigt dit plein de buurtbewoners uit tot ontspanning?

- Ja, het plein is echt gezellig.
- Neen, het plein is niet aantrekkelijk.
- Wel, het plein zou beter kunnen met: .....
 (bedenk zelf iets wat het plein beter zou maken)

OEFENING 2: HET PLEIN VROEGER EN NU

1. Bekijk deze postkaart van het plein midden 20ste eeuw en zoek hetzelfde standpunt.

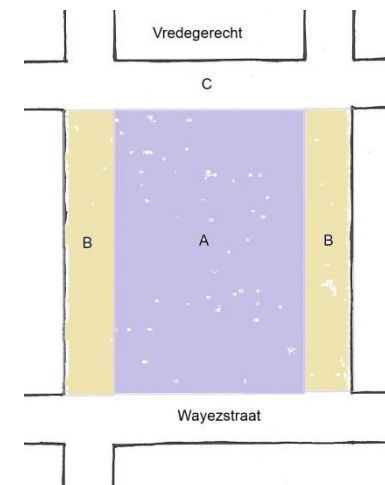

- Wie kon zich toen bevinden op het plein (zone A)?

- voetgangers
- fietsers
- auto's

- Wie kon zich toen bevinden langs het plein (zone B)?

- voetgangers
- fietsers
- auto's

2. Zo zag het plein eruit vóór 2012. Zoek hetzelfde standpunt.

- Noteer drie verschillen met vandaag.

1. ....
2. ....
3. ....

3. Besluit: waarom heeft men het plein heraangelegd naar het actuele uitzicht?

.....
.....
.....

OEFENING 3: DE NAAM VAN HET PLEIN

---

1. Het **Verzetsplein** (= Weerstandplaats) heette vroeger Wayezplein. Waarom werd die naam veranderd? Om dat te weten moet je het witte paneel lezen tussen de twee rechtervensters van het Vredegerecht.
  - Welke 2 data staan er op? ..... en .....
  - Dat is de Eerste / Tweede Wereldoorlog (schrapping wat fout is).
  - Wie mogen de voorbijgangers (= wij) niet vergeten?
De ..... en ..... die ons land hebben gered.
2. Weet je nu wat hier bedoeld wordt met “verzet” of “weerstand”?
  - o Dat je altijd iets anders wil dan je ouders of je leerkrachten.
  - o Dat je in een oorlog heimelijk vecht tegen een vijandige bezetter.
  - o Dat je niet akkoord gaat met de beslissing van een rechter.